

VÄESTÖREKISTERIKESKUKSEN TIETOTILINPÄÄTÖS

Vuodelta 2012

Tiivistelmä

29.4.2013

Sisällysluettelo

1 Johdanto	3
2 Tietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö ja muu ohjeistus	3
2.1 Tietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö	4
2.2 Tietojen käsittelyä ohjaava Väestörekisterikeskuksen ohjeistus	4
2.2.1 Käytännesäännöt	4
2.2.2 Toimintapolitiikat ja -ohjeet	4
2.2.3 Rekisteriselosteet	5
3 Keskeisimmät tietovirrat ja tulovirrat	5
4 Väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmien käytettävyys	5
5 Väestötietojärjestelmän tietojen ylläpito	6
5.1 Väestötietojärjestelmän tietojen oikeellisuudesta	7
6 Väestötieto- ja varmennetietojärjestelmästä luovutetut tiedot	7
6.1 Väestötietojärjestelmän tietojen luovutusten palvelukohtaiset asiakasmäärät	9
6.2 Tietojen luovutus osoitepalvelussa ja nimipalvelussa	10
7 Kansalaisen tietojenluovutuskielto-oikeuden ja tietojen tarkastusoikeuden toteutuminen	10
8 Varmennetapahtumien määrä	11
9 Tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta	12
9.1 Väestötietojärjestelmän valvonta	12
9.2 Väestötietojärjestelmän tapahtumatietojen seuranta ja valvonta	13
9.3 Varmennetietojärjestelmän seuranta ja valvonta	13
9.4 Ylläpitotapahtumien seuranta ja valvonta	13
9.5 Otantojen ja poimintojen seuranta ja valvonta	13
9.6 Muu tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta	14
9.7 Tietojen käsittelyn ulkopuolinen seuranta ja valvonta	14
10 Tietojärjestelmien käyttövaltuudet	14
10.1 Väestörekisterikeskuksen käyttöoikeudet	14
10.2 Järjestelmätoimittajien ja yhteistyökumppanien käyttöoikeudet	15
10.3 Asiakasorganisaatioiden suorakäytön ja Vartti-järjestelmän käyttöoikeudet	16
11 Tietojen käsittelyn, käyttöoikeuksien ja toiminnan analysointi	17
12 Tehdyt kehittämistoimenpiteet ja havaitut kehittämiskohteet	20

29.4.2013

VÄESTÖREKISTERIKESKUKSEN TIETOTILINPÄÄTÖS 2012 - TIIVISTELMÄ

1 Johdanto

Väestörekisterikeskuksen (jäljempänä myös VRK) tietotilinpäätöksen tavoitteena on kuvata viraston hallussa olevien väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittelyä, kertoa näihin liittyvistä tietovirroista ja tietojen käsittelyn nykytilasta sekä antaa arvio tietosuojan, tietoturvan ja yksityisyydensuojan toteutumisesta. Raportointivuotena on vuosi 2012.

Väestötietojärjestelmä (jäljempänä myös VTJ) on valtakunnallinen rekisteri, jossa on perustiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakinaisesti asuvista ulkomaalaisista sekä tietoja rakennuksista, huoneistoista sekä kiinteistö- ja toimitilatietoja. Väestörekisterikeskus ylläpitää ja kehittää väestötietojärjestelmää ja sen tietoja yhteistyössä maistraattien kanssa sekä tarjoaa väestötietojärjestelmän tietopalveluja.

Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluissa luodaan ja myönnetään erilaisia sähköisiä henkilö-, organisaatio- ja palvelinvarmenteita. Varmenteen avulla varmennetaan varmenteen haltijan henkilöllisyys / palvelun tarjoaja sekä varmenteeseen sisältyvien tietojen oikeellisuus, eheys ja alkuperäisyys sähköisessä asiointissa.

Väestörekisterikeskuksen toiminnassa ja näin ollen myös tässä tietotilinpäätöksessä tietojen käsittely ymmärretään henkilötietolain 3 §:n mukaisesti siten, että henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan henkilötietojen keräämistä, tallettamista, järjestämistä, käyttöä, siirtämistä, luovuttamista, säilyttämistä, muuttamista, yhdistämistä, suojaamista, poistamista, tuhoamista sekä muita henkilötietoihin kohdistuvia toimenpiteitä.

Tietotilinpäätöksen tavoitteena on toimia suunnittelun, toiminnan ohjauksen, raportoinnin ja johtamisen tukena virastossa. Tietotilinpäätös on tarkoitettu ensisijaisesti Väestörekisterikeskuksen johdolle toiminnan ja tietosuojan kehittämisen työkaluksi ja tietosuojavaltuutetulle Väestörekisterikeskuksen toiminnan arvioimisen välineeksi. Tietotilinpäätös annetaan tiedoksi myös valtiovarainministeriölle.

Osaltaan tietotilinpäätöksellä pyritään varmistamaan henkilötietolain mukaisen hyvän tietojenkäsittelytavan ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisen hyvän tiedonhallintotavan toteutuminen väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittelyssä sekä Väestörekisterikeskuksen toimintaa ohjaavan muun lainsäädännön noudattaminen. Tietotilinpäätöksellä täytetään myös väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 60 §:n mukainen raportointivelvollisuus.

Tietotilinpäätöksessä esitetään väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittelyn tärkeimmät tunnusluvut vuodelta 2012 vertailutietoineen sekä keskeisin Väestörekisterikeskuksen tietojen käsittelyä ohjaava lainsäädäntö ja ohjeistus. Tietotilinpäätöksessä pohditaan myös nykytilanteen analysoinnin kautta ilmeneviä kehittämis- ja mittaamistarpeita sekä niihin liittyvää seuranta.

Tietotilinpäätöstä laadittaessa on otettu huomioon tietosuojavaltuutetun antama ohjeistus tietotilinpäätöksen laatimisesta.

2 Tietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö ja muu ohjeistus

VTJ:n ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittelyn ja käsittelyn seurannan ja valvonnan vastuut kuvataan Väestörekisterikeskuksen työjärjestyksessä. VTJ:n tietojen käsittelyn ja mahdollisen tietojen luovutuksen ennakkoehtona on korkean tietosuojan ylläpito ja käyttötär-

29.4.2013

koitussidonnaisuuden periaatteen noudattaminen. Väestörekisterikeskuksen toimintaa ohjaa ISO/IEC 27001:2005 tietoturvasertifikaatti ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelutoimintaa lisäksi myös SFS-EN ISO 9001:2000 laatusertifikaatti.

2.1 Tietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö

Varmennetietojärjestelmän ja VTJ:n tietoja käsiteltäessä otetaan huomioon Suomen perustuslain (731/1999) yksityisyyden suojaa, sananvapautta ja julkisuutta koskevat perusoikeussäännökset. Muuta keskeistä tietojen käsittelyssä noudatettavaa lainsäädäntöä on:

- Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009, jäljempänä myös VTVPL)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Hallintolaki (434/2003)
- Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009)
- Henkilökorttilaki (829/1999)
- Passilaki (671/2006)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/2007)
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)
- Valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtiorhallinnossa (681/2010, jäljempänä tietoturvallisuusasetus), jota täsmentävät tietoturvallisuusasetusta täydentävät VAHTI-ohjeet, kuten ohje tietoturvallisuudesta valtiorhallinnossa annetun asetuksen täytäntöönpanosta (VAHTI 2/2010).

2.2 Tietojen käsittelyä ohjaava Väestörekisterikeskuksen ohjeistus

Tietojen käsittelyä ohjataan Väestörekisterikeskuksen sisäiseen käyttöön, tietojen keräämisestä vastaaville tahoille, Väestörekisterikeskuksen yhteistyökumppaneille ja tietoluovutusten saajille tarkoitetuilla toimintapolitiikka-ohjeilla, käytännesäännöillä ja muulla ohjeistuksella.

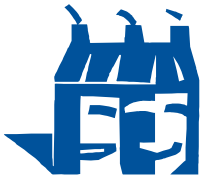
2.2.1 Käytännesäännöt

Väestörekisterikeskus on laatinut henkilötietolain 42 §:n nojalla käytännesääntöjä henkilötietolain soveltamiseksi ja hyvän tietojenkäsittelytavan edistämiseksi. Käytännesäännöillä täsmennetään, selkiytetään ja ohjataan VTJ:n tietojen käsittelyä koskevien säännösten soveltamista ja tulkintaa. Voimassa olevia käytännesääntöjä ovat:

- Julkishallinnon tietopalvelun käytännesäännöt
- Yksityisen sektorin tietopalvelun käytännesäännöt
- Väestötietojärjestelmän turvakiellon käytännesäännöt
- Väestötietojärjestelmän osoitepalvelun käytännesäännöt

2.2.2 Toimintapolitiikat ja -ohjeet

Väestörekisterikeskuksella on jokaiselle myöntämälleen varmennetyypille erillinen varmennepolitiikka, jossa kuvataan varmennetyypeittäin käytettävät menettelytavat, toimintaperiaatteet, käyttöehdot ja vastuiden jaot. Varmennepolitiikkojen lisäksi Väestörekisterikeskuksella on varmennuskäytännöt ja varmennekuvaukset.

29.4.2013

Muita keskeisiä tietojen käsittelyä ja tietoturvallisuutta ohjaavia toimintapolitiikkoja ja -ohjeita Väestörekisterikeskuksessa ovat:

- Tietoturvapoliittikka
- Riskienhallintapolitiikka ja riskienhallinnan menetelmäkuvaus
- Käyttövaltuushallinnan politiikka
- Tietojen luokittelu ja luottamuksellisten tietojen käsittely VRK:ssa -ohjeessa
- Tietoturvatapahtumiin reagointi VRK:ssa -ohjeessa
- Väestörekisterikeskuksen Internet-politiikka
- Tietovälineiden käsittely, säilytys ja tuhoaminen VRK:ssa
- Etätöiden tietoturva -ohje
- Väestötietojärjestelmän tietoturva- ja jatkuvuussuunnitelmat
- Varmennetietojärjestelmän tietoturva- ja jatkuvuussuunnitelmat
- Lokiselvitysprosessikuvaus ja tapahtumatietojen selvitysprosessikuvaus

Väestörekisterikeskuksessa järjestetään kaikille uusille henkilöille tietoturvaperehdytystä. Lisäksi koko henkilöstölle järjestetään tietoturva-asetukseen ja muihin ajankohtaisiin asioihin liittyvää koulutusta tietoturvatietoisuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi.

2.2.3 Rekisteriselosteet

Väestörekisterikeskus ylläpitää rekistereistään henkilötietolain 10 §:n mukaisia rekisteriselosteita, joista ilmenee muun muassa henkilötietojen käsittelyn tarkoitus, rekisterin tietosisältö ja kuvaus siitä mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan.

3 Keskeisimmät tietovirrat ja tulovirrat

VTJ:n tietoja yllä pidetään niin sähköisesti kuin manuaalisestikin. VTVPL:ssa säädetään rekisterinpitäjän tiedon saantioikeudesta ja tiedon ilmoittamista koskevista velvollisuuksista. VTJ:n tietoja luovutetaan laajasti yhteiskunnan käyttöön. Liitteenä 1 olevassa kaaviossa kuvataan sekä VTJ:n tietojen ylläpitovirrat että tietojen luovutusvirrat.

Varmennetietojärjestelmään liittyy myös useita tietovirtoja niin ulos- kuin sisäänpäin, kuten käy ilmi liitteenä 2 olevasta kaaviosta.

Väestörekisterikeskus rahoittaa toimintaansa valtion budjettirahoituksen lisäksi palveluidensa myynnistä saatavilla tuloilla, jotka kuvataan liitteessä 3.

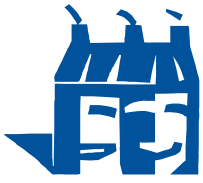
4 Väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmien käytettävyys

VTJ:n keskeisimpien sovellusalueiden käytettävyys on ollut kaikkina vertailuvuosina hyvä, kuten käy ilmi taulukosta 1.

VÄESTÖTIETOJÄRJESTELMÄN SOVELLUSTEN KÄYTETTÄVYYS			
	2012	2011	2010
VTJkysely 24/7	99,95 %	99,87 %	99,82 %
Ylläpito 24/7*	99,98 %	99,91 %	99,90 %

Taulukko 1: Väestötietojärjestelmän sovellusten käytettävyys

* Ylläpidon käytettävyysprosentti on laskettu järjestelmän ympärivuorokautisen toimintakyvyn perusteella. Luvussa ei ole huomioitu, että ylläpitosovellus on suunnitellusti poissa käytöstä kaksi tuntia vuorokaudessa.

29.4.2013

Taulukosta 2 käy ilmi, että myös varmennetietojärjestelmän käytettävyys on ollut vertailuvuosi-
sina hyvä.

VARMENNEPALVELUIDEN TIETOJÄRJESTELMIEN KÄYTETTÄVYYS			
	2012	2011	2010
Palvelu / järjestelmä	keskiarvo	keskiarvo	keskiarvo
Hakemisto 24/7	100 %	99,97 %	99,94 %
Kansalaisvarmenteen tuotantojärjes- telmä 24/7	100 %	100 %	99,97 %

Taulukko 2: Varmennepalveluiden tietojärjestelmien käytettävyys

5 Väestötietojärjestelmän tietojen ylläpito

VTJ:n tietoja yllä pidetään sekä manuaalisesti että sähköisesti. Väestörekisterikeskus myöntää luvat tietoja ilmoittaville organisaatioille tietojen sähköiseen ilmoittamiseen. Luvan ehdoissa selvitetään muun muassa tietojen ilmoittajien vastuu ilmoittamiensa tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta. Ylläpitotapahtumat voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään. Kyseiset ryhmät ja kuhunkin ryhmään kuuluvien ylläpitotapahtumien määrät kerrotaan taulukossa 3.

VTJ:n ylläpitotapahtumat	2012	2011	2010
Henkilötietojen ylläpitotapahtumia (X-lomakkeet)	1 523 574	1 586 948	1 524 525
Rakennustietojen ylläpitotapahtumia (R-lomakkeet)	740 867	787 450	883 897
Kiinteistöjen ylläpitotapahtumia (K-lomakkeet)	457 963	540 952	520 803
Tapahtumia yhteensä	2 722 404	2 915 350	2 929 164

Taulukko 3: VTJ:n ylläpitotapahtumat

Tietoja sähköisesti ilmoittavat organisaatiot ja ilmoitusten määrät sekä sähköisten ilmoitusten osuudet näkyvät taulukossa 4.

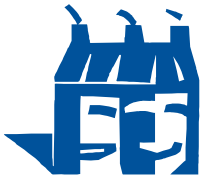
Henkilötietojen sähköinen viranomaisten ilmoitusliikenne 2012					
	Sähköisesti ilmoitetut 2012	Kaikki tapahtumat 2012	%-osuus 2012	%-osuus 2011	%-osuus 2010
Sairaalat	61 120	111 952	54,59	54,84	55
Sosiaaliviranomaiset	10 741	35 341	30,39	27,1	22,75
Seurakunnat	76 595	156 545	48,93	50,11	40,91
Tuomioistuimet *	14 887	16 753	88,86	89,85	90,82
Maahanmuuttovirasto	9 248	15 883	58,23	45,68	40,84
Verohallinto	2 679	2 679	100	—	—
Tapahtumia yhteensä	175 270	339 153	51,67	51,32	45,92

Taulukko 4: Henkilötietojen sähköinen viranomaisten ilmoitusliikenne

* Vuoden 2010 Tietotilinpäätöksessä tuomioistuintien lukumäärä sisälsi myös isyyden tunnustamisesta tehtävät ilmoitukset, joista pääosaa ei missään vaiheessa käsitellä tuomioistuimissa

Vuoden 2012 lopussa sähköisesti syntymätietoja ilmoitti 34 sairaalaa ja kuolintietoja 13 sairaalaa tai terveyskeskusta. Huoltotietoja sähköisesti on ilmoittanut 24 organisaatiota, osassa organisaatioita on ilmoittajina useampia kuntia. Rakennuslupatietoja sähköisesti VTJ:ään ilmoitti viime vuodenvaihteessa 318 kuntaa, eli 94,65 % kaikista tietoja ilmoittavista kunnista.

Kansalaisten muuttoilmoituksia otetaan vastaan Väestörekisterikeskuksen, maistraattien ja Itella Posti Oy:n yhteistyössä ylläpitämien menetelmien avulla. Yhteisellä muuttoilmoituksella kerätään tietoja sekä VTJ:ään että Itella Posti Oy:n osoitetietojärjestelmään. Internetin kautta

29.4.2013

tehtyjen muuttoilmoitusten määrä kasvoi selkeästi vuonna 2012. Kuuden prosenttiyksikön kasvua voidaan pitää hyvänä, strategisten tavoitteiden mukaisena tuloksena. Muuttoilmoitusten määrät ilmoituskanavittain käyvät ilmi taulukosta 5.

Väestötietojärjestelmään rekisteröidyt muuttoilmoitukset vuosina 2010 - 2012						
	2012 Ilmoitukset yht.	%-osuus	2011 Ilmoitukset yht.	%-osuus	2010 Ilmoitukset yht.	%- osuus
Internet	418 701	61	381 477	56	341 730	52
Puhelin	61 040	9	79 176	12	93 959	14
Lomake, skannattu	137 383	20	143 241	21	148 591	23
Lomake, manuaalisesti tallennettu	70 582	10	74 552	11	72 762	11
YHTEENSÄ	687 706	100	678 446	100	657 042	100

Taulukko 5: Väestötietojärjestelmään rekisteröidyt muuttoilmoitukset vuosina 2010 - 2012

5.1 Väestötietojärjestelmän tietojen oikeellisuudesta

Alla olevasta taulukosta 6 on nähtävissä VTJ:n tietojen oikeellisuuden tason oikeasuuntainen kehitys.

TIETO	2012	2011	2010
Vakinaisten osoitteiden oikeellisuus %	98,9	99,0	99,0
Tilapäisten osoitteiden oikeellisuus % *	88,8	81,8	87,0
Asunnon hallintaperuste %	90,7	90,2	89,5
Äidinkieli tieto %	99,7	99,7	99,6
Ammattitieto % **	62,4	61,0	63,2

Taulukko 6: Väestötietojärjestelmän tietojen oikeellisuus

* Yhden osoitteen vaikutus tulokseen on yli 1 %

** Ammattitieto oikein tai melko lähellä oikeaa. Ammattitieto on henkilön oman ilmoituksen varassa ja sen oikeellisuutta on tutkittu vertaamalla henkilön työvoimatutkimuksessa ilmoittamaa ammattia VTJ:ssä olevaan ammattitietoon

Taulukosta 7 näkyy, että henkilöille myönnettyjen varmenteiden ja niissä olevien sähköisten identiteettien oikeellisuus on onnistuttu pitämään erinomaisena.

SÄHKÖINEN IDENTITEETTI	2012	2011	2010
Oikeellisuus %	100	100	100

Taulukko 7: Sähköisen identiteetin oikeellisuus

6 Väestötieto- ja varmennetietojärjestelmästä luovutetut tiedot

Alla olevassa taulukossa 8 on Väestörekisterikeskuksen maksullisen palvelutuotannon puitteissa luovutettujen tietoyksiköiden tai myytyjen yksiköiden määrät tuoteryhmittäin eriteltynä julkisoikeudellisissa ja liiketaloudellisissa tietopalveluissa sekä varmennepalveluiden suoritteiden määrät.

29.4.2013

JULKISOIKEUDELLISET SUORITTEET	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Suorakäyttö	13 333 297	11 938 532	10 792 290
Maksuton suorakäyttö *	3 978 022	124 245	
Muutostietopalvelu	26 660 592	30 310 428	29 022 464
Otanta- ja poimintapalvelut	30 074 241	45 018 780	34 644 421
Maksuttomat otanta- ja poimintapalvelut *	1 464 164	2 307 546	
Kansalaisvarmenne	111 343	99 203	73 408
Bio -varmenteet **	718 189	519 406	479 892
Terveystietojen varmentaminen	66 799	51 279	
Vaalipalvelut	0	1	0
Asiakasrekisterin päivitys	7 883 605	8 111 840	6 648 734
Väestötietopuhelin:			
Puheluiden lkm	0	0	7 252
Muu tietojen luovutus	0	490	0
Yhteensä	84 290 252	98 481 750	81 668 461
LIIKETALOUDELLISET SUORITTEET	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Otanta- ja poimintapalvelut	24 311 826	29 879 310	55 330 837
Maksullinen Weed	15 757 265	24 850 176	19 735 716
Maksuton Weed	89 643 862	111 998 078	109 732 502
Asiakasrekisterin päivitys	104 746 349	85 510 512	84 835 232
Suorakäyttö	8 944 439	8 564 702	7 266 630
Osoitepalvelupuhelin:			
Puheluiden lkm	125 750	167 099	198 951
Osoitepalvelu.net:			
Luovutetut osoitteet ***	40 809	34 967	41 622
Varmennepalvelut ****	17 488	10 231	43 727
Muu tietojen luovutus		0	0
Yhteensä	243 570 300	261 015 075	277 185 217
TIETOYKSIKÖT YHTEENSÄ	327 860 552	359 496 825	358 853 678
TIETOYKSIKÖT ILMAN MAKSUTTOMIA YKSIKÖITÄ	234 238 668	245 066 956	249 121 176

Taulukko 8: Väestötieto- ja varmennetietojärjestelmästä luovutetut tiedot

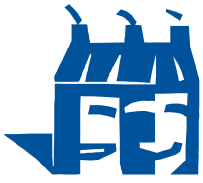
* Rakennustietokyselyt olivat kunnille maksuttomia 1.7.2011 lähtien ja rakennustietojen vakiopoiminnat 1.1.2011 lähtien. Vuoden 2012 luku sisältää 542 414 kpl maksuttomia sovelluskyselyitä mm. maistraatille, kansalaispalveluihin ja vaalitietojärjestelmään, sekä 3 435 608 kpl maksutonta suorakyselyä maistraateissa ja kunnissa. Maksuton suorakäyttö on aikaisemmin raportoitu ainoastaan rakennustietokyselyiden osalta.

** Myytyjen passien lukumäärä. Myönnettyjen biopassivarmenteiden lukumäärä oli vuonna 2012 128 kpl, vuonna 2011 86 kpl ja vuonna 2010 66 kpl.

*** Sisältää myös Osoitepalvelu.net:iä edeltäneen Netti-osioitepalvelun luovutetut osoitteet vuonna 2010.

**** Sisältää 2010 myönnettyjä organisaatiovarmenteita ja 2011 myönnettyjä organisaatiovarmenteita (9 950 kpl) sekä palveluvarmenteita (281 kpl). 2012 myönnettyjä organisaatiovarmenteita (17 083 kpl) ja palveluvarmenteita (405 kpl).

VTJ:n tietopalveluissa luovutettujen suoritteiden kokonaismäärä pysyi lähes vuoden 2011 tasolla. Pientä kasvua oli julkisoikeudellisissa suoritteissa. Yhtenä kasvua selittävänä tekijänä voidaan pitää rakennustietopalveluiden muuttamista maksuttomiksi kunnille. Liiketaloudellisissa tietopalvelusuoritteissa kasvua oli Asiakasrekisterin päivityspalvelussa. Tietojen kokonaisluovutusmäärän vähäistä laskua selittää weedien väheneminen VTJ:n tietojen luovutuksessa. Kaikkien varmennepalvelutuotteiden volyymit ovat kasvaneet.

29.4.2013

6.1 Väestötietojärjestelmän tietojen luovutusten palvelukohtaiset asiakasmäärät

VTJkysely on suoraikäyttöinen henkilökohtaisen käyttöoikeuden edellyttävä sähköinen palvelu VTJ:n tietojen hakuun. VTJkyselyn käyttöoikeudet on rajattu käyttöoikeusrooleilla. Organisaatiolle sallitut roolit määritellään Väestörekisterikeskuksen myöntämässä tietoluvassa.

VTJkysely	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Käyttäjäorganisaatioita	800	668	735
Ulkomaiset käyttäjäorganisaatiot	1	1	1
Poimintaoikeusorganisaatioita	3	4	1
Organisaatioita, joilla on oikeus saada turvakiellon alaisia tietoja	13	13	11

Taulukko 9: VTJkyselyn asiakasmäärät

Sovelluskysely on suoraikäyttöpalvelu, jossa VTJ:n ja asiakkaan sovelluksen välille luodaan kysely-yhteys tietojen välitystä varten. Yhteydellä on saatavissa ainoastaan asiakkaalle tietoluvassa määritellyt tiedot. Asiakkaat vastaavat itse oman henkilökuntansa sovellusyhteyden käyttöoikeuksista. Tietyille asiakasorganisaatioille on myönnetty ns. raamilupa ja oikeus jälleenmyydä raamiluvan mukaisia sovellus-sovellus yhteyksiä VTJ:n liiketaloudellisen sektorin asiakkaille.

Sovelluskyselyt	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Suoria sovelluskyselyasiakkaita	106	92	82
Joista ulkomaisia sovelluskyselyorganisaatioita	5	5	3
Organisaatioita, joilla on oikeus saada turvakiellon alaisia tietoja	13	13	7
Organisaatioita, joilla on oikeus saada tieto turvakiellosta	13	13	8
Organisaatioita, joilla on raamilupa	11	8	6
Raamilupien alaisia sovelluskyselyasiakkaita	638	636	651
Joista Raamilupien alaisia ulkomaisia sovelluskyselyasiakkaita	76	81	50
VETUMA-asiakkaita	48	46	32
ePortti asukaskyselyasiakkaita	343	260	213

Taulukko 10: Sovelluskyselyasiakkaiden määrät

Muutostietopalvelussa VTJ:n tiedoilla päivitetään suoraan asiakkaan asiakasrekisteriin muutuneet tiedot. Muutostietopalvelun asiakkaita voivat olla vain julkisen sektorin organisaatiot.

Muutostietopalvelu	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Asiakasorganisaatioita	373	399	399
Organisaatiota, joilla on oikeus saada turvakiellon alaisia tietoja	20	18	17

Taulukko 11: Muutostietopalvelun asiakasmäärät

Otannoissa ja poiminnoissa VTJ:stä poimitaan tietoluvassa määritellyt kriteerit täyttäviä tietoja. Päivityspalvelun avulla päivitetään VTJ:n tiedoilla asiakkaan rekisterissä olevat henkilö-, rakennus- ja kiinteistötiedot ajan tasalle.

29.4.2013

Otannat, poiminnat ja päivityspalvelu	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Väestörekisterikeskuksen asiakasorganisaatioita	305	366	346
Ulkomaisia asiakasorganisaatioita	0	2	1
Organisaatioita, joille on toimitettu turvakiellon alaisia tietoja	3	3	6
Yhteistyökumppaneita	3	3	3
Yhteistyökumppanien asiakasorganisaatioita	542	554	542
Ulkomaisia yhteistyökumppanien asiakasorganisaatioita	39	31	33

Taulukko 12: Otanta- ja poimintapalveluiden sekä päivityspalvelun asiakasmäärät

6.2 Tietojen luovutus osoitepalvelussa ja nimipalvelussa

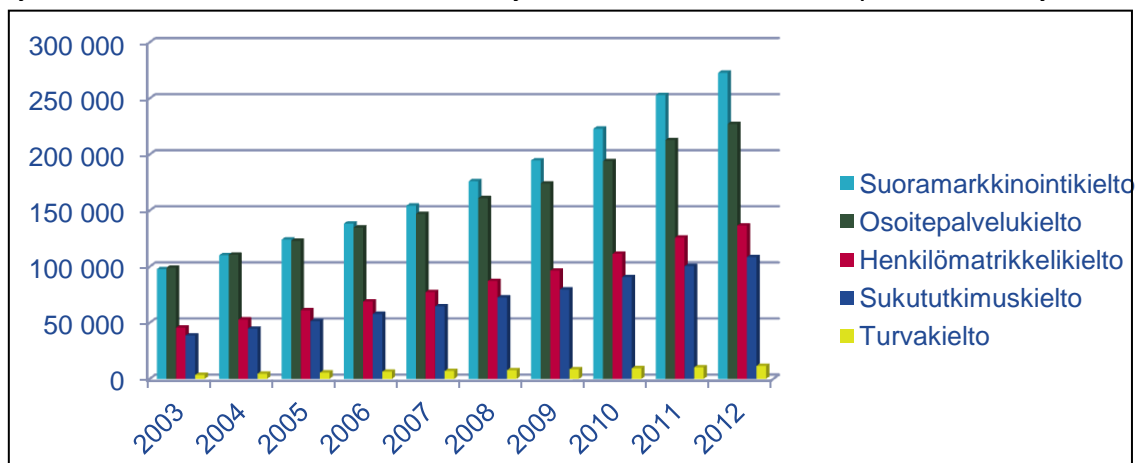
Väestörekisterikeskus luovuttaa henkilöiden osoitetietoja yksittäiseen kansalaiskäyttöön verkossa ja puhelimitse toimivan osoitepalvelun kautta. Tietojen luovutuksen edellytyksenä osoitepalvelussa on henkilön yksiselitteinen tunnistaminen. Alle 15-vuotiaiden, osoitepalvelukielon omaavien ja turvakiellon omaavien henkilöiden tietoja ei palvelussa luovuteta. Osoitepalvelussa luovutettujen tietojen määrä käy ilmi taulukosta 8.

Internetissä toimivassa nimipalvelussa luovutetaan tieto etu- ja sukunimien lukumäärästä erikseen. Etunimi-sukunimi -yhdistelmällä haku ei ole mahdollista. Myöskään nimistä, joita on alle viisi kappaletta, ei anneta täsmällistä lukumäärää. Nimipalvelun hakumääriä ei tilastoida.

7 Kansalaisen tietojenluovutuskielto-oikeuden ja tietojen tarkastusoikeuden toteutuminen

Henkilöllä on oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen VTVPL:n nojalla suoramarkkinointia, markkina- ja mielipidetutkimusta, henkilömatrikkeliä ja sukututkimusta varten sekä asiakkaiden hoitoon ja osoitepalveluna. Kyseisen lain perusteella VTJ:ään voidaan hakemuksesta tallettaa myös turvakielto, jonka saaminen edellyttää, että sen hakijalla on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi. Turvakielto estää osoite- ja asuinpaikkatietojen luovutuksen täysin yrityssectorille ja rajoittaa laajasti luovutusta myös viranomaisille.

VTJ:ään tallennettujen tietojen luovutuskieltojen määrät vuosina 2003 - 2012 on kuvattu kaaviossa 1. Kieltojen määrät ovat jatkaneet kasvuaan myös vuonna 2012. Määrät ovat vielä kohtuullisella tasolla. Jos kieltojen määrän kasvu jatkuu, niin tulevaisuudessa se voi vaikuttaa yrityssectorin mahdollisuuksiin hyödyntää Väestörekisterikeskuksen tietopalveluja. Turvakieltojen määrän kasvulla olisi vaikutusta myös viranomaisten toimintaprosessien sujuvuuteen.

Kaavio 1: Väestötietojärjestelmän tietojen luovutuskieltojen määrät

29.4.2013

Henkilötietolain mukaisesti jokaisella henkilöllä on oikeus saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja on henkilökisteriin tallennettu. Järjestelmien lokitiedot eivät kuulu omien tietojen tarkastusoikeuden piiriin. VTJ:n tietojen tarkastus tapahtuu joko Väestörekisterikeskuksen verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti maistraatissa tai Väestörekisterikeskuksessa. VTJ:n tarkastusoikeuden käytön määrä on esitetty taulukossa 13.

Tarkastusoikeuden käyttö	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Omien tietojen tarkastus	153 165	357 586	36 000*

Taulukko 13: Väestötietojärjestelmän tietojen tarkastusoikeuden käyttö

* Luku perustuu VTJkyselyn Omien tietojen tarkastus -roolin käyttöön ja verkkopalvelussa tehtyjen kyselyiden puolen vuoden käyttötilastoon, josta on tehty koko vuotta koskeva käyttölukumääräarvio.

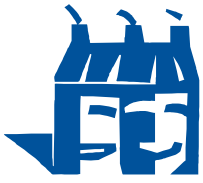
Omien tietojen tarkastusten määrä on vähentynyt runsaasti vuoden 2011 tasosta. Muutosta selittänee se, että vuosi 2011 oli erityisvuosi sekä sen vuoksi, että omien tietojen tarkastaminen tuli mahdolliseksi pankkitunnusten avulla ja siksi, että omien tietojen tarkastuspalvelu oli laajasti julkisuudessa. Vuoden 2012 tasoa voitaneen pitää normaalimpana.

8 Varmennetapahtumien määrä

Myönnettyjen kansalaisvarmenteiden määrä on kasvanut selvästi vuoteen 2011 verrattuna. Terveysthuollon varmenteita on myönnetty ja toimikortteja tuotettu suunnitelmien mukaisesti. BIO-varmenteita on vuonna 2012 tuotettu hieman suunniteltua vähemmän. Terveysthuollon palveluvarmenteiden määrä on ollut voimakkaassa kasvussa vuoden aikana. Tilapäisvarmenteiden määrä on ollut kasvussa ja uutena tuotteena on otettu tuotantoon terveysthuollon ammattihenkilöstön tilapäisvarmenteet.

Myönnetty varmenteet (CA)	2012	2011	2010	Kumulatiivinen määrä
	kpl	kpl	kpl	kpl
Kansalaisvarmenteet poliisin myöntämällä henkilökortilla*	222 686	201 582	150 029	950 138
Organisaatiovarmenteet*	50 388	36 242	39 537	193 710
Palveluvarmenteet	405	281	345	1 031
Terveysthuollon ammattihenkilöstön varmenteet	133 598	82 823	57	82 880
Terveysthuollon palveluvarmenteet	321	874	29	903
Tilapäisvarmenteet	3 741	1 204	477	2 088
Terveysthuollon ammattihenkilöstön tilapäisvarmenteet	2 924	270	0	270
Oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen biometria-tietojen allekirjoitusvarmenteet	15	10	12	54
Oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen sormenjälkien suojauksessa käytettävät varmenteet CVCA	4	0	0	1
Oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen sormenjälkien suojauksessa käytettävät varmenteet DVCA	7	6	6	16
Oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen sormenjälkien suojauksessa käytettävät varmenteet IS	92	49	48	120
Yhteensä kpl	414 502	323 342	190 492	1 231 211

Taulukko 14: Myönnetty varmenteet (CA)

29.4.2013

9 Tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta

9.1 Väestötietojärjestelmän valvonta

VTJ:n tietojen käsittelyä valvotaan muun muassa lokeja seuraamalla. Lokiseuranta voidaan käynnistää viranomaisen, asiakkaan, yhteistyökumppanin tai kansalaisen pyynnöstä. Väestörekisterikeskus selvittää tietojen luvaton käyttöä myös omasta aloitteestaan. Lokiseurannan avulla saadaan selville mm. VTJ:ään tehty kysely- tai ylläpitotapahtuma, sen ajankohta ja organisaatio sekä henkilö, joiden nimissä tapahtuma on tehty. Lokiselvityksen pyytäjälle ei pääsääntöisesti toimiteta täydellistä listausta lokiseurannasta, vaan siitä laaditaan tarpeen mukainen yhteenveto. Jos lokitietoja ei voida esimerkiksi rikostutkinnasta johtuen pyynnön tekijälle luovuttaa, on henkilöllä mahdollisuus pyytää tietosuojavaltuutettua tarkistamaan hänen henkilötietojensa käsittelyn lainmukaisuus.

Mikäli lokiseurannan tai muun Väestörekisterikeskuksen tietojen käsittelyn valvonnan perusteella todetaan, että tietojen käsittely on ollut lainsäädännön tai lupaehtojen vastaista, arvioidaan rikkeen vakavuus ja päätetään seuraamuksista.

Vuoden aikana kertyneiden lokitietojen määrä	2012	2011	2010
	riviä	riviä	riviä
Hallintakäyttöloki*	330 000	290 000	260 000
VTJkyselyn loki*	25 800 000	22 800 000	18 200 000
Ylläpidon hakuloki*	4 900 000	5 700 000	5 700 000
Ylläpidon muutosloki*	2 700 000	2 900 000	2 400 000

Taulukko 15: Vuoden aikana kertyneiden lokitietojen määrä

* Tietoja käytetään myös virheselvittelyihin, joita tehdään vuosittain joitain kymmeniä.

Taulukossa 16 on kuvattuna lokiselvitysten määrä, jossa on käytetty käyttölokitaulukujen tietoja. Lokiselvitysten lukumäärä pitää sisällään myös Väestörekisterikeskuksen toteuttaman laajalajaisen lokiselvityskampanjan.

Vuoden aikana tehdyt lokiselvitykset	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Diarioidut lokiselvitykset	46	43	37
Laskutuslaskelmat	3	0	2

Taulukko 16: Vuoden aikana tehdyt lokiselvitykset

Asiakasorganisaatioille ja poliisille on luovutettu lokirekisteritietoja hieman useammin kuin vuonna 2012, kuten on todettavissa taulukosta 17.

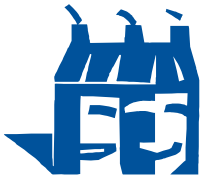
Lokirekisteritietojen luovuttaminen	2012	2011
	kpl	kpl
Luovutetut lokitulosteet	19	13

Taulukko 17: Lokirekisteritietojen luovuttaminen

Lokiselvityksissä havaitut väärinkäytökset	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Väärinkäytösten lukumäärä	4	3	0

Taulukko 18: Lokiselvityksissä havaitut väärinkäytökset

Vuonna 2012 lokiselvityksissä ilmeni neljä VTJ:n tietopalveluiden asiakasorganisaatioiden tietojen käsittelyyn liittyvää väärinkäytöstä. Väestörekisterikeskus on ryhtynyt tarvittaviin toi-

29.4.2013

menpiteisiin väärinkäytöksiin liittyen. Kussakin tapauksessa on organisaatiolle määrätty väärinkäytöksen laadun ja laajuuden edellyttämä seuraamus. Väestörekisterikeskuksen omassa tietojen käsittelyssä väärinkäytöksiä ei ole havaittu.

9.2 Väestötietojärjestelmän tapahtumatietojen seuranta ja valvonta

Tiedot VTJ:n käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelystä tallennetaan tapahtumatiestodostoon. Väestörekisterikeskus saa käyttää tapahtumatietoja käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelyn sisäiseen seurantaan ja valvontaan. Vuonna 2012 ei ole tullut esiin epäilyjä VTJ:n käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen väärinkäytöksistä, joten varsinaisille tapahtumatiedostoon kohdistuville selvityksille ei ole ollut perusteita vuonna 2012.

9.3 Varmennetietojärjestelmän seuranta ja valvonta

Varmennetietojärjestelmän sopimustoimittaja huolehtii käyttöpalvelun käytettävyyseraportoinnista ja palveluun liittyvästä lokiseurannasta, muusta raportoinnista ja tilastoinnista. Raportit ja tilastot kootaan ja toimitetaan Väestörekisterikeskukselle säännöllisesti kuukausittain. Väestörekisterikeskuksella on pääsy osaan CA-järjestelmän lokitietoihin rinnastettavista tapahtumatiedoista CA-ohjelmiston kautta.

Raportteja, tilastoja ja lokitietoja käytetään mm. palvelun laadun ja sopimustoimittajien palvelutason seurannassa. Palvelutasopoikkeamat liittyvät tavallisimmin toimitusaikoihin ja palvelun käytettävyyteen. CA-järjestelmän lokitietoja hyödynnetään erilaisissa virheselvittelyissä. Lisäksi saadaan CA-järjestelmän käytettävyyteen liittyviä hälytystietoja. Valvonnassa ei ole havaittu varmennetietojärjestelmän tietojen väärinkäytöksiä vuonna 2012.

9.4 Ylläpitotapahtumien seuranta ja valvonta

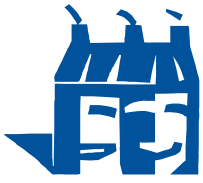
Tietojen ylläpidon osalta tietosuojasta huolehditaan keräämällä sekä sähköisesti että manuaalisesti suoritettavista ylläpitotapahtumista ylläpidon lokia. Lokia kerätään suorakäyttöisen manuaalisen ylläpidon osalta käyttäjätasolla ja sähköisen ilmoittamisen osalta organisaatiotasolla. Uusien käyttäjäorganisaatioiden osalta pyritään laajentamaan loki kattamaan käytön valvonta käyttäjätasolle siten, että kaikilla käyttäjillä on käyttäjäkohtainen käyttäjätunnus, joka tallentuu lokirekisteriin. Ylläpidon lokiseurannassa ei ole havaittu väärinkäytöksiä vuoden 2012 aikana.

9.5 Otantojen ja poimintojen seuranta ja valvonta

Väestörekisterikeskus valvoo myös otantojen ja poimintojen laatua. Laatua valvotaan seuraamalla mm. osoitelähteiden ilmoittamista ja virheellisten toimitusten määrää. VTJ:n tietojen käsittelyyn liittyvien poikkeamien määrät kuvataan taulukoissa 19 ja 20. Kukin poikkeamata-paus on käsitelty yhteistyössä toimittajan kanssa ja sovittu tarvittavista kehitystoimenpiteistä.

Yhteistyökumppanien tietojenkäsittelyn poikkeamat	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Osoitelähde puuttuu	6	26	13
Osoitelähde virheellinen	13	4	3
Virheellinen toimitus	1	0	3
Poimittujen tietojen luvaton uudelleenkäyttö	3	2	1

Taulukko 19: Yhteistyökumppanien tietojenkäsittelyn poikkeamat

29.4.2013

Julkishallinnon päivityspalvelun poikkeamat	2012	2011
	kpl	kpl
Virheellinen toimitus	1	1
Toimitus lukukelvoton	0	1

Taulukko 20: Julkishallinnon päivityspalvelun poikkeamat

9.6 Muu tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta

Väestörekisterikeskuksessa tehdään tietoturvallisuuden riskien arviointia säännöllisesti tietoturvallisuusstandardin (ISO/IEC 27001) edellyttämässä laajuudessa ja arvioinnista laaditaan loppuraportti. Joka vuosi tehdään lisäksi riskianalyysin perusteella riskienkäsittelysuunnitelma, jossa on luetteloitu havaitut merkittävät riskit, niille suunnitellut kontrolloikeudet ja vastuut.

Väestörekisterikeskus valvoo omaa toimintaansa lisäksi muun muassa säännöllisten tietoturvaraporttien, sisäisen valvonnan arviointien sekä sisäisten ja ulkoisten tietoturva- ja laatuauditoitien avulla. Vuoden 2012 aikana ei ole raportoitu edellä olevissa kappaleissa mainittujen lisäksi muita VTJ:n ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittelyä koskeneita tietoturvapoikkeamia.

9.7 Tietojen käsittelyn ulkopuolinen seuranta ja valvonta

Tietojen käsittelyä valvoo tietosuojavaltuutettu ja Väestörekisterikeskuksen toimintaa valvoo myös Viestintävirasto. Tietosuojavaltuutetulla on oikeus tarkastaa tietosuojan toteutumista tietojen käsittelyssä ja käsittelyn seurannassa sekä valvonnassa ja muussa Väestörekisterikeskuksen toiminnassa. Väestörekisterikeskus raportoi vuosittain tietosuojavaltuutetulle suoritetusta lokitietojen ja tapahtumatietojen käsittelystä.

Tietosuojavaltuutettu pyysi Väestörekisterikeskukselta lausuntoa vuoden 2012 aikana kolme kertaa. Yhdessä tapauksessa pyydettiin selvittämään ovatko tietyt osoitteet peräisin VTJ:stä, toisessa pyydettiin kuvausta VTJ:n ”nimellä tunnistus - haun” toiminnasta ja kolmannessa yhteydenotossa selvityksen kohteena oli toisen viranomaisen toiminta.

Myös eduskunnan oikeusasiamies ja oikeuskansleri valvovat osaltaan Väestörekisterikeskuksen toimintaa. Vuonna 2012 eduskunnan oikeusasiamieheltä tuli kaksi väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitoon liittyvää lausuntopyyntöä. Väestörekisterikeskus antoi molemmissa tapauksissa kannanottonsa asiantuntijan ominaisuudessa.

10 Tietojärjestelmien käyttövaltuudet

Käyttövaltuusasioiden hallinnointi, periaatteet ja vastuut on kuvattu Käyttövaltuushallinnon politiikassa. Kaikille tietojärjestelmille on määritelty vastuuyksikkö ja käyttöoikeuksien osalta noudatetaan pienimmän käyttöoikeuksien laajuuden periaatetta.

10.1 Väestörekisterikeskuksen käyttöoikeudet

Väestörekisterikeskuksen henkilöstöllä on käyttöoikeuksia VTJ:ään ja varmennetietojärjestelmään tässä kappaleessa kerrotulla tavalla.

29.4.2013

VRK:n VTJkyselyn, VTJ-ylläpidon ja Poijun käyttöoikeudet	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
VRK:n sisäisten käyttäjien yhteislukumäärä	52	62	59
Teknisen pääkäyttäjän oikeuksia	9	6	6
Käyttäjänhallinnan pääkäyttäjän oikeuksia	16	18	20
Vastuukäyttäjioikeuksia	4	5	6
VTJ-ylläpidon käyttöoikeudet	26	27	28
Paimintakäyttöoikeuksia	22	20	20
Käyttäjää, joilla on oikeus saada turvakiellon alaisia tietoja	19	15	16

Taulukko 21: VRK:n VTJkyselyn, VTJ-ylläpidon ja Poijun käyttöoikeudet

VRK:n varmennetietojärjestelmän käyttöoikeudet	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Käyttöoikeuksia	25	25	18

Taulukko 22: VRK:n varmennetietojärjestelmän käyttöoikeudet

VRK:n VTJ:n tietokantojen ja lokitietojen käyttöoikeudet	2012	2011
	kpl	kpl
VTJ-perustietokanta (ylläpitokanta, vakiokyselykanta, otantojen ja poimintojen jatkojalostuskanta)	54	46
VTJkyselyn SQL-kanta	*	*
Testikanta VTJ	54	46
Kehitys VTJ	54	46
Poimintojen sovellustietokanta	54	46
Lokiarkisto	12	11

Taulukko 23: VRK:n VTJ:n tietokantojen ja lokitietojen käyttöoikeudet

*VTJkyselyn SQL-kantaan VRK:lla ei ole käytössä suoria kanta-oikeuksia. Tämän kannan käyttöoikeudet eriteltä VTJkyselyn käyttöoikeustaulukossa.

10.2 Järjestelmätoimittajien ja yhteistyökumppanien käyttöoikeudet

Väestörekisterikeskus myöntää käyttöoikeudet Väestörekisterikeskuksen järjestelmätoimittajille. Näillä on käyttöoikeuksia VTJ:n ja varmennetietojärjestelmän kantoihin seuraavasti.

Tieto Oy:n ja Logica Oy:n VTJkyselyn käyttöoikeudet	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Käyttäjien lukumäärä	57	57	53
Testitunnuksia	4	6	4
Vastuukäyttäjää	3	5	5
Salasanan vapautus- ja kyselyoikeuksia	50	45	43
VTJkyselyjärjestelmän hallintaoikeuksia	0	0	9
Käyttäjää, joilla on oikeus saada turvakiellon alaisia tietoja	0	1	1

Taulukko 24: Tieto Oy:n ja Logica Oy:n VTJkyselyn käyttöoikeudet

Taulukosta 24 käy ilmi, että VTJkyselyyn liittyviä salasanan vapautus- ja kyselyoikeuksia on usealla henkilöllä. Tätä selittää se, että Tieto Oy vastaa VTJkyselyn asiakastuesta ja siihen liittyen VTJkyselyn salasanojen vapautuksista.

29.4.2013

Tieto Oy:n ja Logica Oy:n käyttöoikeudet kantoihin	2012	2011
	kpl	kpl
VTJ-perustietokanta (ylläpitokanta, vakiokyselykanta, otantojen ja poimintojen jatkojalostuskanta)	30	30
VTJkyselyn SQL-kanta	10	10
Testikanta VTJ	40	30
Kehitys VTJ	40	30
Poimintojen sovellustietokanta	20	20

Taulukko 25: Tieto Oy:n ja Logica Oy:n käyttöoikeudet kantoihin

Yhteistyökumppanien VTJkyselyn käyttöoikeudet	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Vastuukäyttäjiä	2	6	6
Kyselykäyttäjiä	4	12	12

Taulukko 26: Yhteistyökumppanien VTJkyselyn käyttöoikeudet

Yhteistyökumppanien käyttöoikeudet kantakopioihin	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Poimintojen sovellustietokanta	39	39	39

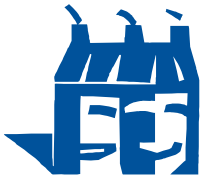
Taulukko 27: Yhteistyökumppanien käyttöoikeudet kantakopioihin

Varmennetietojärjestelmän VRK:n ulkopuoliset käyttöoikeudet	2012	2011
	kpl	kpl
CA-järjestelmän ylläpito-oikeus (Fujitsu Services)	7	6
Korttituotannossa tarvittavat oikeudet (Oberthur, Gemalto)	14	18
Hakemiston sisäisen ylläpidon käyttöoikeudet (Tieto)	4	4
Sulkupalvelun käyttöön tarvittavat oikeudet (Luottokunta)	31	31

Taulukko 28: Varmennetietojärjestelmän VRK:n ulkopuoliset käyttöoikeudet

10.3 Asiakasorganisaatioiden suora käytön ja Varti-järjestelmän käyttöoikeudet

Väestörekisterikeskus hallinnoi VTJkyselyn ja ylläpito-sovellusten käyttöoikeuksia. Poikkeuksen tähän menettelyyn muodostavat Poliisin ja oikeushallinnon organisaatiot ja maistraatit. Väestörekisterikeskus vastaa sovelluskyselyiden käyttöoikeuksista ja lokiseurannasta organisaatiokohtaisesti, käyttäjäkohtaisista sovelluskyselyiden käyttöoikeuksista vastaavat asiakasorganisaatiot.

29.4.2013

VTJkyselyn ja VTJ-ylläpidon käyttöoikeudet	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Käyttäjörganisaatioita	792	759	735
VTJ-ylläpidon käyttäjörganisaatiot	3	3	3
Erillisen käyttäjöhallinnan organisaatiot	2	2	2
Rekisterihallinnon organisaatiot	2	2	2
Käyttäjii, joilla voimassa oleva käyttöoikeus	43 550	38 980	33 069
Käyttäjii, jotka käyttäneet VTJkyselyä vuoden aikana	31 734	29 360	29 000
Vastuukäyttäjii*	2 159	2 191	1 900
Ylläpitökäyttäjii*	530	569	527
Poimintakäyttäjii*	565	261	234
Käyttäjii, joilla on oikeus saada turvakiellon alaisia tietoja	1 476	1 624	1 378

Taulukko 29: VTJkyselyn ja VTJ-ylläpidon käyttöoikeudet

*Luvut sisältävät myös VRK:n käyttäjät

Vuonna 2012 on toteutettu käyttöoikeuksien päättämisaajoja, joilla on päätetty yhteensä 7 905 voimassa olevaa käyttöoikeutta käytön puuttumisen vuoksi. Käyttöoikeuksien päättäminen ei vielä näy vuoden 2012 käyttöoikeusmäärissä, koska raportoitu luku sisältää myös seuranta-vuonna päätetyt käyttöoikeudet.

Väestörekisterikeskuksen organisaatiovarmenteita hallinnoidaan Vartti-järjestelmän kautta, johon Varmennepalvelut-yksikkö myöntää käyttöoikeudet. Asiakasorganisaatioilla on käyttöoikeuksia Vartti-järjestelmään taulukon 30 mukaisesti.

Vartti-järjestelmän käyttöoikeudet	2012	2011	2010
	kpl	kpl	kpl
Asiakasorganisaatioita	925	373	n. 400
Käyttöoikeuksia	2 800	1 808	n. 1 100

Taulukko 30: Vartti-järjestelmän käyttöoikeudet

11 Tietojen käsittelyn, käyttöoikeuksien ja toiminnan analysointi

Vuonna 2012 toteutettiin Väestörekisterikeskuksen ISO/IEC 27001 sekä Varmennepalveluiden ISO 9001 uudelleensertifiointi, johon liittyi laaja ulkoinen auditointi. Auditointiraportissa todetaan, että auditoinnissa saatiin paljon positiivista näyttöä hyvin hallitusta tietoturvallisesta toiminnasta ja että yleinen sitoutuminen ja tietoturvatietoisuus ovat Väestörekisterikeskuksessa korkealla tasolla. Lisäksi auditointiraportti vahvistaa, että tietoturvanäkökulmat ja tarjottavien palvelujen kriittiset kohdat on tunnistettu hyvin. Näiden auditointien lisäksi tarkasteluvuonna Viestintävirasto toteutti oman varmennepalvelutoimintaan kohdistuneen auditoinnin. Sisäisen valvonnan arvioinnissa on todettu, ettei Väestörekisterikeskuksen omassa toiminnassa ole havaittu raportointikaudella väärinkäytöksiä.

Tässä tietotilinpäätöksessä tarkastellut tunnusluvut ja tiedot tukevat myös käsitystä siitä, että väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta on toteutunut vuonna 2012 tietoturvallisella tavalla sekä lainsäädännön, määräysten ja annetun sisäisen ohjeistuksen mukaisesti.

Vuonna 2012 toteutettiin yksittäisten lokiselvitysten lisäksi Väestörekisterikeskuksen aloitteesta useampi lokiselvityskampanja, joissa on laajamittaisemmin valvottu VTJ:n tietojen käytön asianmukaisuutta ja joiden tavoitteena on toimia myös ennalta ehkäisevinä valvontatoimenpiteinä. Hälyttäviä havaintoja ei lokikampanjoissa tehty. Lokiselvitysten määrä ja niissä havait-

29.4.2013

tujen väärinkäytösten määrät ilmenevät taulukoista 16 ja 18. Väärinkäytösten määrä on pysynyt viime vuosien tasolla ja jokaiseen havaittuun väärinkäyttöön on reagoitu sovitulla tavalla.

Yksityisen sektorin otanta- ja poimintapalveluissa havaittujen poikkeamien kohdalla on havaittavissa positiivinen muutos. Osoitelähde puuttuu -poikkeamien määrät ovat pienentyneet selkeästi. Edellä mainittua muutosta voidaan pitää toivottuna, koska se, että osoitelähde puuttuu kokonaan, on ongelmallisempaa kuin se, että osoitelähde on virheellinen. Useimmiten "Osoitelähde virheellinen -poikkeamissa" on kyse pienistä eroavaisuuksista verrattuna vaadittuun osoitelähdemerkintään. Vakavina poikkeamina voidaan pitää erityisesti tietojen luvaton uudelleen käyttöä ja virheellistä toimitusta. Vakavien poikkeamien määrät ovat kuitenkin pysyneet vähäisinä, kuten käy ilmi taulukosta 19. Väestörekisterikeskus on puuttunut kaikkiin tietoonsa tulleisiin virheisiin ja poikkeamiin.

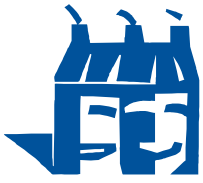
Vuonna 2012 Väestörekisterikeskus auditoi liiketaloudellisen sektorin yhteistyökumppanin toimintaa. Yhteistyökumppanin tietoturvallisuuden havaittiin olevan korkealla tasolla. Auditoinnissa havaitut poikkeamat liittyivät ensisijaisesti Väestörekisterikeskuksen ja yhteistyökumppanin välisen sopimuksen yksityiskohtien noudattamiseen. Yhteistyökumppani on korjannut havaitut poikkeamat sovitulla tavalla. Auditointi osoittautui ennakoidulla tavalla hyödylliseksi ja näitä auditointeja tulisikin jatkaa.

Tarkasteluvuonna selvitystä tietojen suojauksesta on edelleen kehitetty ja selvitystä on ryhdytty vaatimaan myös yhteistyökumppanien kautta asiakkaana olevilta ja tietoja raamilupien perusteella saavilta liiketaloudellisen sektorin asiakkailta. Yhdeksi toimivaksi keinoksi tietosuojan toteutumisen varmistamisessa on ehdotettu tietosuojaselvityksiin liittyvien satunnais-tarkastusten tekemistä.

Tässä tietotilinpäätöksessä on ensimmäisen kerran otettu mukaan VTJkyselyn ja ylläpito-sovelluksen käytettävyyssiedot (taulukko 1). Vuonna 2010 VTJ:n käyttöympäristö palveluineen on uudistettu ja seuraavien vuosien käytettävyyssiedot osoittavat, että uudistuksen jälkeen edellä mainittujen sovellusten käytettävyys on tavoitellulla tavalla kohonnut.

Tähän tietotilinpäätökseen on laadittu ensimmäistä kertaa myös erillinen Väestötietojärjestelmän tietovirrat -kaavio (liite 1) ja Väestörekisterikeskuksen maksullisen toiminnan tulot -kaavio (liite 3). Väestötietojärjestelmän tietovirrat -kaaviossa tuodaan esiin tilinpäätöksestä ja tuloseurannasta poiketen eroteltuna rakennustietojen käyttömäärä, jota voidaan pitää yllättävän suurena. Lisäksi yllättävänä havaintona voidaan pitää sitä, että suurin osa rakennustiedoista menee liiketaloudelliselle sektorille. Osaltaan tätä selittää se, että valtaosa julkisen sektorin rakennustiedoista luovutetaan muutostietopalvelun kautta, jolloin julkisen sektorin asiakkaat saavat ainoastaan ne tiedot, jotka ovat muuttuneet, kun taas liiketaloudellisen sektorin asiakkaille päivitetään kaikki asiakkaan rekisterin sisältämät rakennukset. Tämä luovutustapaero korostaa myös rakennustietojen suhteellista osuutta henkilötietojen luovutukseen nähden, koska liiketaloudellisissa asiakasrekisteripäivityksissä henkilötietojen osalta lasketaan ja laskutetaan ainoastaan muuttuneita yksiköitä, kun taas rakennustietojen osalta kaikkia asiakkaan rekisterissä olevia yksiköitä. Tämä laskentatapa tulisi mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistaa, koska se nyky muodossaan vääristää kuvaa henkilötietojen ja rakennustietojen käytön keskinäisistä mittasuhteista. Vastuu tästä tehtävästä on Tietopalvelut-yksiköllä.

Verrattaessa Väestötietojärjestelmän tietovirrat -kaavion (liite 1) rakennustietojen luovutusmäärää ja Maksullisen toiminnan tulot -kaavion (liite 3) rakennustiedoista saatavien tulojen suuruutta voidaan havaita, että rakennustiedoista saatavat tulot ovat pienet suhteessa luovutettujen yksiköiden määrään. Pohdittaessa rakennustietojen mahdollista avoimuutta tulee huomioida, kuinka suuren osan ne VTJ:n tietojenluovutuksesta muodostavat ja toisaalta kuin-

29.4.2013

ka pienellä tulonmenetyksellä olisi mahdollista helpottaa useiden rakennustietojen käyttäjien toimintaa ja siten lisätä rakennustietojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

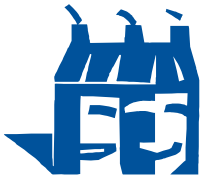
Väestörekisterikeskuksen tavoitteena on ollut siirtyä yhä enemmän tietojenluovutuksessa suorakäyttöisiin tietojenluovutuskanaviin, jossa Väestörekisterikeskuksen asiakas tarkastelisi suoraan ajantasaista VTJ:n tietoa sen sijaan, että asiakas etsisi tietoja omasta määräajoin päivitetävästä rekisteristään. Väestötietojärjestelmän tietovirrat -kaaviosta (liite 1) voidaan havaita, että ainakin toistaiseksi suorakäyttöpalvelujen käyttö on kappalemäärissä vielä huomattavasti eräkäyttöä vähäisempää.

Menneellä tietotilinpäätöskaudella avattiin ensimmäiset maksuttomat tietopalvelutuotteet julkiselle sektorille. Maksuttomiksi tulivat kuntien ja aluepelastuslaitosten vakiomuotoiset rakennuspoiminnat ja kuntien tekemät rakennuskyselyt VTJkyselyn kautta. Toistaiseksi maksuttomat tietojen luovutukset ovat muodostaneet vain pienen osan VTJ:n tietojen luovutuksesta, kuten käy ilmi Väestötietojärjestelmän tietovirrat -kaaviosta (liite 1), mutta vuonna 2013 julkisen sektorin vakiomuotoisten tietopalvelujen muututtua maksuttomaksi nämä mittasuhteet tulevat muuttumaan merkittävästi. Kaaviosta voidaan myös havaita, kuinka marginaalista kansalaisten suora asiointi Väestörekisterikeskuksen kanssa on, kun taas tietojen sisääntulovirroista on nähtävissä, että valtaosa VTJ:ään sisään tulevista tiedoista saadaan kansalaisilta.

Tähän tietotilinpäätökseen on ensimmäistä kertaa laadittu myös erillinen Varmennetietojärjestelmän tietovirrat -kaavio (liite 2). Mielenkiintoisena havaintona voidaan pitää sitä, että varmennehakemistosta tehdään hakuja vuodessa yli 80 miljoonaa kappaletta. Luku pitää sisälleen sulkulistahakujen lisäksi yksittäisen henkilön tietojen haun. Yksittäisen henkilön tietoja haetaan esimerkiksi silloin, kun lähetetään salattua sähköpostia. Hakumäärä on kasvanut edellisestä vuodesta noin 10 miljoonaa kappaletta (vuonna 2011 hakuja oli 69 475 571). Tämän perusteella voidaan päätellä, että varmenteiden käyttö on lisääntynyt.

Käyttöoikeuksien määrä VTJ:n kantoihin on saatu VTJ:n järjestelmätoimittajalta. Käyttövaltuushallinnan projektissa toimintaa kehitetään siten, että tiedot käyttäjistä saadaan itse ilman järjestelmätoimittajan myötävaikusta. Viraston henkilöstöllä havaittiin olevan suoria kanta-oikeuksia melko paljon. Käyttöoikeudet tulee saattaa vastaamaan todellista käyttötarvetta ja turhat käyttöoikeudet tulee poistaa vuoden 2013 loppuun mennessä. Väestörekisterikeskuksessa tullaan jatkossa kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että sisäisten käyttöoikeuksien lukumääriä ja voimassaoloperusteita tarkastellaan säännöllisesti. Vastuu tehtävän toteuttamisesta on Järjestelmät ja tuotanto -yksiköllä.

Tarkasteltaessa luovutettujen VTJ:n tietojen lukumääriä (taulukko 8), on kiinnitetty huomiota vuoden 2010 liiketaloudellisten otantojen ja poimintojen määrään, joka näyttää poikkeuksellisen suurelta. Tarkemmassa selvityksessä havaittiin, että luvussa oli mukana tietojenluovutuksia, jotka olisivat kuuluneet asiakasrekisterien päivitysten lukuun ja kokonaisluvussa todettiin olevan virheitä. Virheet ovat aiheutuneet syötettäessä käsin tietoja ja niiden tuotekoodeja seurantataulukoihin ja laskutusjärjestelmiin. Se, että virheitä ei ole havaittu vaikka virheiden suuruusluokka on ollut merkittävä, osoittaa, että lukujen oikeellisuutta ei myöskään tarkisteta riittävästi ennen niiden julkaisemista. Toistaiseksi lukujen seurannan pääpaino on ollut tulojen seurannassa ja kappalemäärien seurantaan ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Tulevaisuudessa, kun maksuttomien tuotteiden joukko kasvaa, on varmistuttava, että myös kappalemäärien seuranta tuottaa luotettavaa tietoa, jotta voidaan saada oikea kokonaiskuva VTJ:n tietojen käytöstä. Lukujen siirtyminen järjestelmien välillä tulisikin automatisoida mahdollisimman pitkälle, jotta lyöntivirheistä tai vastaavista virheistä aiheutuvien vääristymien mahdollisuus saataisiin minimoitua ja samalla saataisiin vähennettyä työmäärää, joka nyt kuluu käsin tehtävään tietojen siirtotyöhön. Automatisointi voitaneen toteuttaa esimerkiksi siten, että mahdollistetaan yhteistyökumppanien toimittamien tuloutusraporttien konvertointi suoraan viraston

29.4.2013

kirjanpitojärjestelmään. Hallinto ja johdon tuki -yksikkö käynnistää tähän liittyvän kehitystyön yhteistyössä Tietopalvelut-yksikön kanssa vuoden 2013 aikana.

Taulukosta 30 on nähtävissä Vartti-käyttäjien määrän huomattava kasvu. Suurin osa uusista käyttäjistä on terveydenhuoltoalalta. Useat julkisen terveydenhuoltosektorin organisaatiot ovat ottaneet tarkasteluvuoden aikana käyttöönsä Väestörekisterikeskuksen organisaatiovarmenteen tunnistusvälineeksi kirjauduttaessa terveydenhuollon tietojärjestelmiin. Kasvun voidaan olettaa jatkuvan, kun käyttäjiä tulee myös yksityisen sektorin terveydenhuolto-organisaatioista. Tavoitteena on, että organisaatiovarmenne saadaan laajennettua myös sosiaalihuollon käyttöön.

Tämä on kolmas Väestörekisterikeskuksen tietotilinpäätös. On ollut hyvä saada vertailutietoa jo useammalta vuodelta, ja tämän vuoksi tietotilinpäätösten sisältö rakenne on pidetty tähän saakka vuosittain samankaltaisena. Seuraavaa tietotilinpäätöstä laadittaessa tulisi kuitenkin jo tarkastella tarvetta sisältö rakenteen laajemmalle kehittämiselle.

12 Tehdyt kehittämistoimenpiteet ja havaitut kehittämiskohteet

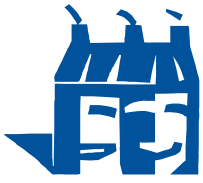
Tässä kappaleessa käsitellään vuonna 2012 tehtyjä kehittämistoimenpiteitä mukaan lukien Väestörekisterikeskuksen johtoryhmän edellisessä tietotilinpäätöksessä priorisoimien ja vastuuttamien kehitystehtävien tilanne. Lisäksi tässä kappaleessa raportoidaan havaituista kehittämiskohteista.

Yhtenä hyvänä toimenpiteenä tietoturvallisuuden parantamisen näkökulmasta voidaan pitää sitä, että Väestörekisterikeskus käynnisti tarkasteluvuoden aikana määrättyjen järjestelmien kuukausittaisen haavoittuvuusskannauksen.

Yli vuoden käyttämättä olleiden käyttöoikeuksien päättämisaajoja on toteutettu suunnitelmallisesti vuoden 2012 aikana. Jatkossa päättämisajoja toteutetaan kuukausittaisena rutiinina. Vuoden 2013 aikana tullaan myös toteuttamaan poistoajo, jolla poistetaan yli viisi vuotta vanhat päättyneet käyttäjätunnukset kokonaan järjestelmästä. Päätettyjä käyttäjätunnuksia on säilytettävä lokivaatimusten johdosta tämä viisi vuotta. Poikkeusryhmien, kuten poliisin ja maistraattien osalta päättämisaajat on toteutettu alkuvuonna 2013. Oikeusministeriön hallinnonalan käyttöoikeuksien osalta päättymisaajan toteutustapa on vielä suunnitteilla johtuen ko. hallinnonalan poikkeuksellisesta käyttäjähallintajärjestelmästä. Toteutusvastuu Väestörekisterikeskuksen puolella on Tietopalvelut-yksiköllä ja Järjestelmät ja tuotanto -yksiköllä.

Vuoden 2011 tietotilinpäätöksessä kehitystehtäväksi nostettiin sen selvittäminen miten yhteistyökumppaneilla ja VTJ:n järjestelmätoimittajilla on käytössä yhteiskäyttöisiä käyttäjätunnuksia. Vuonna 2012 tehdyn selvityksen mukaan yhteistyökumppaneilla ei ole käytössä tässä tarkoitettuja yhteisiä tunnuksia. VTJ:n järjestelmätoimittajilla näitä yhteiskäyttöisiä tunnuksia tietyissä tehtävissä vielä on. Järjestelmätoimittajien yhteiskäyttötunnuksille on perusteltu tarpeensa ja niistä ei voida vielä tässä vaiheessa luopua. Tulevaisuuden tavoitteena on vähentää entisestään yhteiskäyttötunnuksien tarvetta.

Tarkasteluvuoden aikana edistettiin Väestörekisterikeskuksen käyttövaltuushallinnan kehittämistä kilpailuttamalla käyttövaltuushallinnan tuote, jonka käyttöönotto on käynnistynyt vuonna 2013. Käyttövaltuuksien myöntö- ja seurantaprosessia tulisi kehittää mm. selkiyttämällä säännöllisen käyttövaltuuksien tarkastamisen menettelyä ja sen vastuita. Vastuu tästä kehitystyöstä on käyttövaltuushallinnan kehittämisprojektilla, jonka projektipäällikkö on Järjestelmät ja tuotanto -yksiköstä.

29.4.2013

Vuoden 2011 tietotilinpäätöksessä ehdotettiin asiakasorganisaatioiden ryhmittelyn kehittämistä. Kehitystyö on käynnistetty Tietopalvelut-yksikössä vuoden 2012 aikana ja yksiköllä on tavoitteena saada työ valmiiksi vuoden 2013 aikana.

Vuoden 2011 tietotilinpäätöksessä sovittiin, että Perustietovarantojaoksen (Pertiva) tietosuojan ydinryhmän laatimassa tietojen käytön seurannan ja valvonnan periaatteet -muistiossa esiin nostettujen suositusten toteutumista edistetään virastossa vuoden 2012 aikana. Suositukset koskevat perustietovarantoja, kuten VTJ:ää, ja useat niistä toteutuvat jo viraston toiminnassa, kuten se, että VTJ:n lokitietojen säilytysajat ovat tarkkaan määriteltyjä. Lisäksi virastossa on olemassa VTJ:n lokiselvitysprosessin ja tapahtumatietojen selvitysprosessin prosessikuvaukset. Väestörekisterikeskuksen toteuttamasta VTJ:n tietojen käsittelyn seurannasta ja valvonnasta informoidaan suositellulla tavalla viraston internetsivuilla Tietotilinpäätöstiivistelmissä. Yhtenä suosituksena dokumentissa on niiden toimenpiteiden määrittely, joihin ryhdytään väärinkäytötilanteissa. Toimenpideluonnos toimenpiteiden määräämisperiaatteista on laadittu ja se on tarkoitus hyväksyttävä Väestörekisterikeskuksen johdolla vuoden 2013 aikana.

Vuoden 2012 aikana on selvitetty VTJ:n ylläpitäjistä kohderyhmät, joilta tulee pyytää VTVPL:n 26 §:n mukainen selvitys tietojen suojauksesta. Lisäksi on sovittu tähän liittyen tarvittavista etenemistavoista.

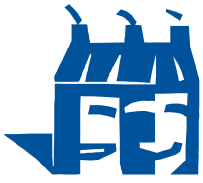
Yhdeksi kehitystehtäväksi vuoden 2011 tietotilinpäätöksessä nostettiin VTJ:n tietojen ylläpitäjien lokituksen kehittäminen. Vuonna 2012 sovittiin, että kehitystyö käynnistetään sovellussovellusyhteydellä tapahtuvasta ylläpidosta.

Vuonna 2012 on toteutettu osoitepalvelukiellon jako yhteystietojen luovutuskielloksi ja asiakasrekisterien päivityskielloksi vuoden 2011 tietotilinpäätöksen ehdotuksen mukaisesti. Uudet kiellot astuivat voimaan 1.1.2013 alkaen. Muutoksen yhtenä tavoitteena on ollut leikata tietojenluovutuskiellojen kasvukäyrää, koska nyt henkilö voi tehdä yhteystietojen luovutuskiellon, mutta sallia edelleen yritysten asiakasrekistereiden päivityksen, mikä ei aikaisemman osoitepalvelukiellon aikana ollut mahdollista. Tavoitteen saavuttamista voidaan tarkastella seuraavassa tietotilinpäätöksessä.

Vuonna 2012 käynnistettiin tietoturvallisuusasetuksen ja siihen liittyvän ohjeistuksen mukainen tietojen ja tietojärjestelmien luokittelu ja tämä työ toteutetaan VTJ:n ja sen tietojen sekä varmennetietojärjestelmän ja sen tietojen osalta vuoden 2013 aikana. Hallinto ja johdon tuki -yksikkö vastaa luokittelutyön koordinoinnista ja siihen tulee osallistua kaikkien viraston yksiköiden. Tässä kohtaa olisi myös hyvä tilaisuus Väestörekisterikeskuksen arkistonmuodostussuunnitelman (eAms) päivityksen viimeistelylle. Hallinto ja johdon tuki -yksikkö vastaa arkistonmuodostussuunnitelmasta.

Väestörekisterikeskuksen liiketaloudellisten yhteistyökumppanien tehdyt sopimukset tietopalveluyhteistyöstä päättyivät 1.4.2013. Vuonna 2012 laadittiin esiselvitys tulevasta yhteistyökumppanimallista ja valmisteltiin sopimukset ja käynnistettiin hakemusmenettely uusien kumppanien löytämiseksi. Uudessa sopimusmallissa kiinnitettiin erityistä huomiota kumppanien tietoturvallisuusasetuksen mukaisiin tietoturva vaatimuksiin. Sopimusmalleissa tarkennettiin myös yhteistyökumppaneiden raportointivelvollisuuksia ja parannettiin käyttöoikeuksien ja alihankintaverkoston hallintaa sekä valvontamahdollisuuksia, myös yhteistyökumppanien sopimuspoikkeamien sanktiointia on kovennettu ja selkeytetty. Jatkossa Tietopalvelut-yksikössä tullaan kiinnittämään yhä enemmän huomiota yhteistyökumppanien toteuttamiin profilointeihin ja kohdennuksiin.

Keskeinen parannuskohde Väestörekisterikeskuksen toiminnassa yhteistyökumppaneihin liittyen on yhteistyökumppanien toiminnan teknisen ymmärryksen lisääminen. Tietopalvelut-yksiköllä ei ole riittävää teknistä osaamista arvioida yhteistyökumppaneiden teknistä toimin-

29.4.2013

taa. Järjestelmät ja tuotanto -yksikkö nimeää vuoden 2013 aikana näille palveluille teknisen vastuuhenkilön. Yhteistyökumppanien toiminnan siirtäminen kokonaan Väestörekisterikeskuksen hallinnoimaan ympäristöön on Väestörekisterikeskuksen tavoitteena tämän yhteistyökumppanisopimuskauden aikana.

Vuonna 2012 on ollut joitain tapauksia, joissa Väestörekisterikeskus on todennut, että VTJkyselyn tai sovelluskyselyn käyttö on ollut poikkeuksellisen suurta vasta, kun palvelun asiakas on ottanut yhteyttä kysyäkseen poikkeuksellisen suuresta laskusta. Osassa tapauksia järjestelmävirhe on aiheuttanut kymmeniätuhansia tai henkilö on tehnyt tuhansia ylimäärisiä kyselyitä VTJ:ään. Väestörekisterikeskuksella ei ole ollut toimivaa seuranta näiden havaitsemiseksi. Nykyinen seuranta tapahtuu enimmäkseen koko VTJ:n kuormituksen perusteella, jolloin virheen on oltava poikkeuksellisen suuri, jotta se tulee havaituksi. Järjestelmään pitäisi pystyä määrittelemään asiakaskohtaisia kyselyrajoja, joiden ylittyessä järjestelmä lähettäisi vastuuhenkilölle automaattisesti viestin rajan ylityksestä. Tällöin mahdolliset virheet ja väärinkäytökset olisi helpompi havaita Väestörekisterikeskuksen toimesta ja niihin voitaisiin puuttua jo aikaisemmassa vaiheessa. Lisäksi mahdollisuus asiakaskohtaisen seurantarajan asettamiselle toisi myös pienemmät asiakkaat paremmin Väestörekisterikeskuksen valvonnan piiriin. Tietopalvelut-yksikkö ja Järjestelmät ja tuotanto -yksikkö käynnistävät selvityksen toteutusvaihtoehdoista ja kustannuksista viimeistään vuonna 2014.

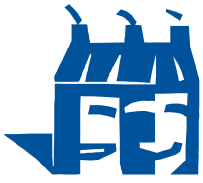
Väestörekisterikeskuksen tavoitteena on lisätä rakennustietojen käyttöä ja hyödyntämistä yhteiskunnassa. Rakennustietojen osalta tullaan vuonna 2013 laatimaan selvitys tietojen käytöstä, jossa pohditaan, olisiko osa rakennustiedoista mahdollista asettaa julkisesti maksutta saataville avoimen rajapinnan kautta yksityisyyden suojaa vaarantamatta. VTVPL:n 29 § ja 31 § edellyttävät että VTJ:stä luovutettuja kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja ei saa käyttää kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan taikka tilapäisen asuinpaikan yksilöintimerkintöjä lukuun ottamatta henkilöä koskevassa oikeudellisessa päätöksenteossa, jollei henkilölle anneta päätöksenteon yhteydessä selvitystä tietojen sisällöstä ja käytöstä. Tämän vaatimuksen seurauksena virheet rakennustiedoissa tulevat aikaisempaa useammin henkilön itsensä tietoon, jolloin henkilöllä olisi oltava käytössään toimiva kanava, jonka kautta hän voisi helposti tarkastaa itseään koskevat rakennustiedot ja tarvittaessa oikaista virheelliset tiedot.

Yhtenä keskeisimmistä, ellei jopa keskeisimpänä kehityshankkeena, Väestörekisterikeskuksessa vuonna 2013 on RaKi-hanke, jonka keskeisenä päämäärä on parantaa julkishallinnon tuottavuutta kehittämällä ja automatisoimalla VTJ:n rakennus- ja kiinteistötietojen käsittelyn prosesseja maistraateissa, kunnissa ja maanmittaustoimistoissa. Hankkeessa toteutetaan uutena tietona VTJ:ään pysyvä rakennustunnus. Hankkeen tuloksena VTJ:ssä otetaan käyttöön myös EUREF-muotoinen koordinaatisto.

Varmennepalvelut-yksikkö on kehittänyt palveluvarmenteiden data-muotoisten varmennuspyyntöjen toimittamista siten, että ilmoitukset on nyt mahdollista tehdä Vartti-sovelluksen kautta.

Vuoden 2013 aikana Varttia tulee kehittää tapahtumalokin osalta suunnitellulla tavalla, jotta päästään Vartin osalta korotettuun tietoturvasuoraan. Lisäksi Vartti-järjestelmää tulisi kehittää siten, että henkilövarmenteen haltijan kuolintiedot saataisiin järjestelmään automaattisesti VTJ:stä esimerkiksi muutostietopalvelun kautta. Tämä poistaisi viipeet varmenteen sulkemisessa ja vähentäisi käsin tehtävän henkilötyön tarvetta sekä vähentäisi virhemahdollisuuksia. Lisäksi henkilötyösäästöjä ja sujuvuutta palveluun saataisiin mahdollistamalla THammattikorttien uusiminen itsepalveluna erillisestä www-palvelusta omalla voimassaolevalla varmenteella. Vastuu tehtävien toteutuksesta on Varmennepalvelut-yksiköllä.

Kuten kohdassa 2.2.3 kerrotaan, Väestörekisterikeskuksella on henkilörekistereistään rekisteriselosteet. Kukin yksikkö vastaa omista rekisteriselosteistaan ja tavoitteena on jo nyt, että re-

29.4.2013

kisteriselosteiden ajantasaisuus tarkistetaan säännöllisesti. Tulisi varmistaa, että tarkistus tehdään vähintään kerran vuodessa. Koordinointivastuu on tässä Hallinto ja johdon tuki -yksiköllä. Vuoden 2013 aikana virasto muodostaa näkemyksensä myös tietosuojaselosteiden laatimistarpeesta, ja valmisteluvastuu tästä on Hallinto ja johdon tuki -yksiköllä.

Tietotilinpäätös sisältää koonnin tietojen käsittelyn ulkopuolisesta seurannasta ja valvonnasta. Näiden tietojen koontia tulisi helpottaa kehittämällä arkistointia siten, että tietojen löytyminen olisi helpompaa. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi käyttämällä samaa keskikaavaa kirjat- taessa ko. asioita. Kehitystehtävästä vastuu on Hallinto ja johdon tuki -yksiköllä.

Väestökisterikeskuksen johtoryhmä päätti kokouksessaan 17.4.2013, että edellä kuvattujen ja vastuutettujen kehittämistehtävien tilanne tarkistetaan johtoryhmässä marraskuussa 2013.

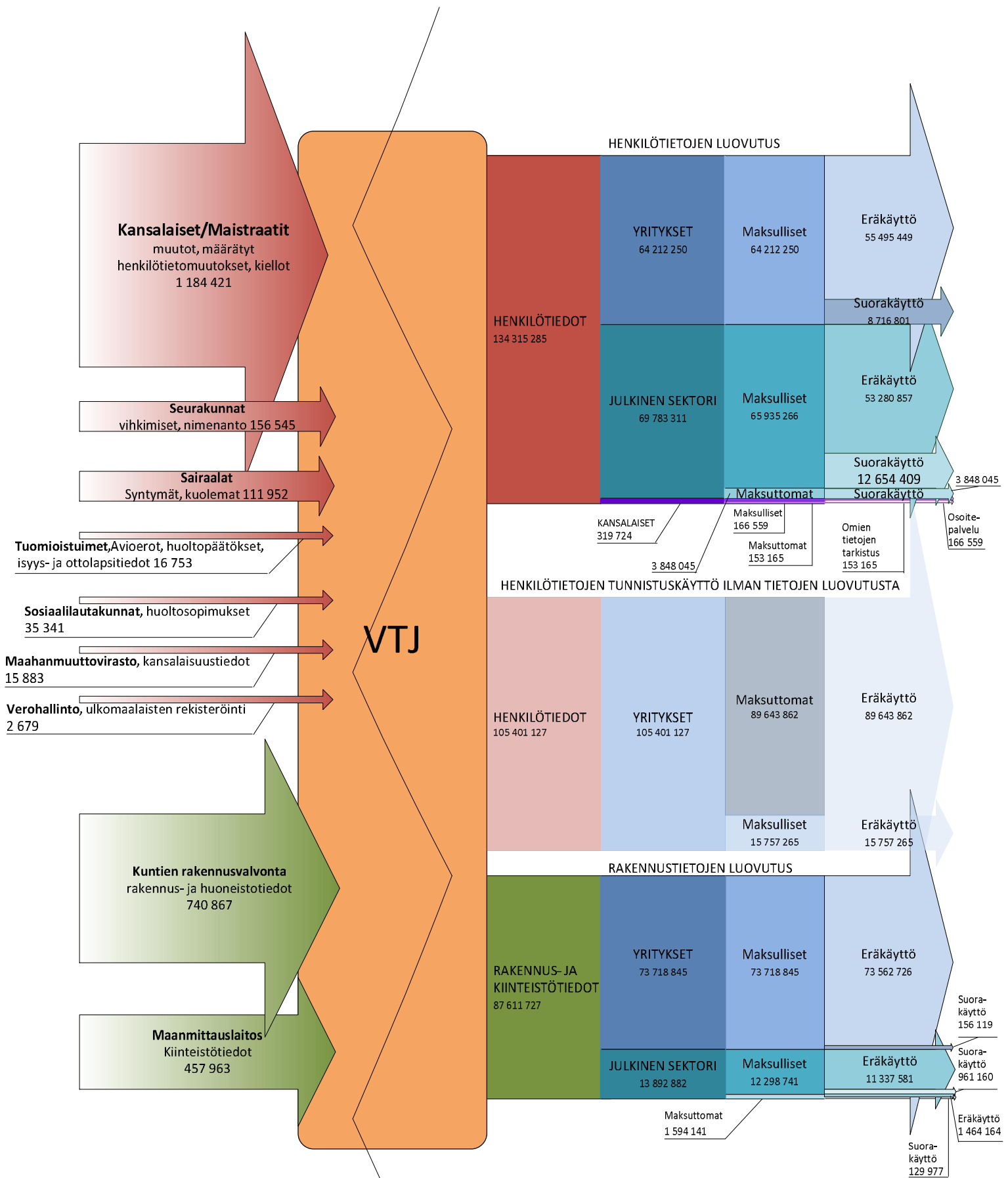
LIITTEET

Liite 1 Väestötietojärjestelmän tietovirrat 2012

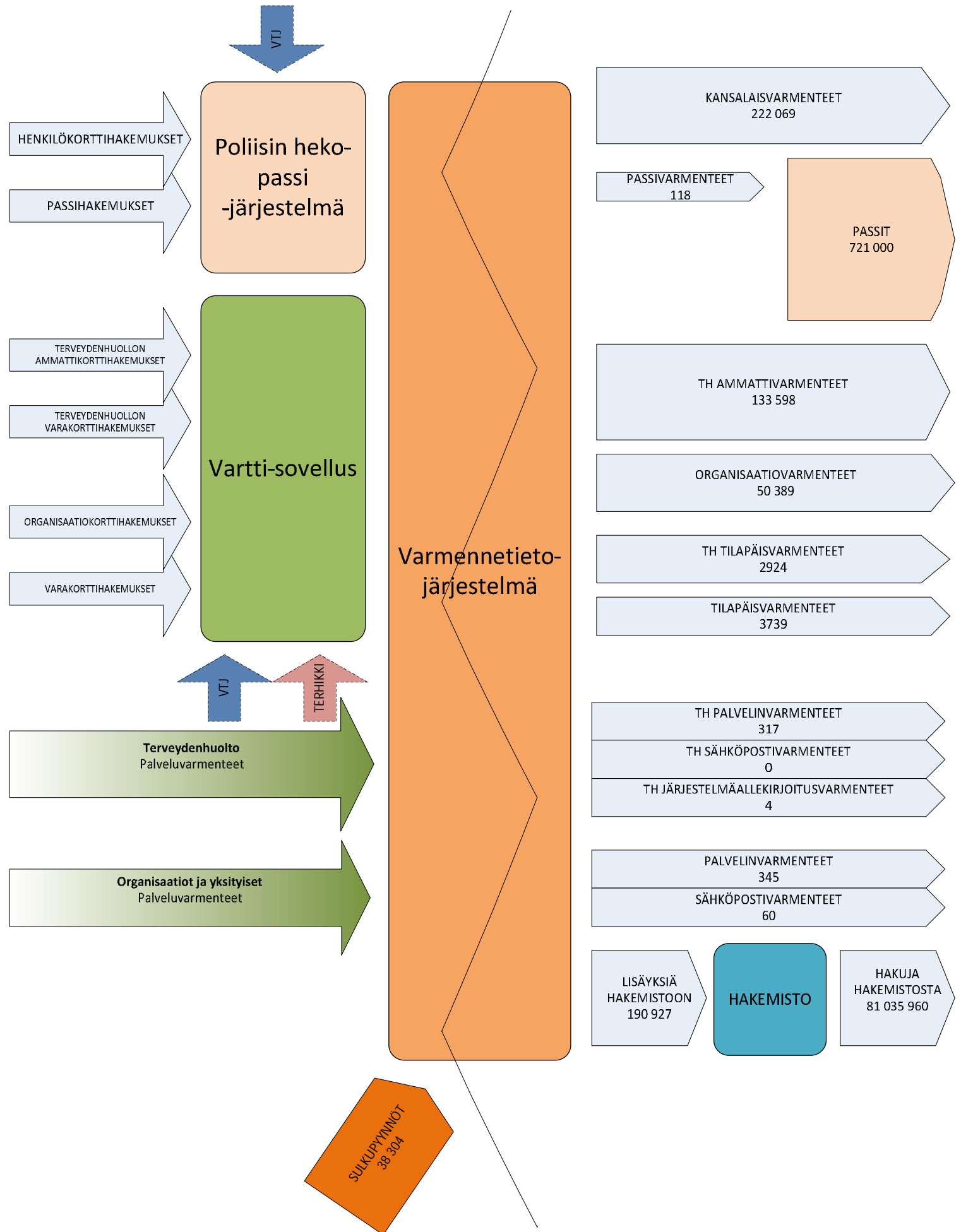
Liite 2 Varmennetietojärjestelmän tietovirrat 2012

Liite 3 Väestökisterikeskuksen maksullisen toiminnan tulot 2012

LIITE 1: VÄESTÖTIETOJÄRJESTELMÄN TIETOVIRRAT 2012

LIITE 2: VARMENNETIETOJÄRJESTELMÄN TIETOVIRRAT 2012

LIITE 3: MAKSULLISEN TOIMINNAN TULOT 2012

